

УДК 658.168.3+336.672

Яцюк О.С., асистент

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОЦЕДУР БАНКРУТСТВА ТА САНАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ

Статтю присвячено дослідженню напрямів підвищення ефективності процедур банкрутства та санації підприємств, в першу чергу тих, які спрямовані на виявлення та усунення різноманітних способів затягування зазначених процедур. На прикладі ВАТ “Пресмаш” виявлено основні недосконалості судової практики, а також передумови, які ускладнюють можливість ефективної реалізації керуючим санацією своєї основної функції – проведення оздоровчих заходів. Запропоновано внесення доповнень до Кримінального кодексу України, що передбачатимуть кримінальну відповідальність за штучне затягування процедури банкрутства чи санації, яке призвело до великої матеріальної шкоди.

Ключові слова: санація, банкрутство, ліквідація, ефективність процедур санації та банкрутства, затягування процедур санації та банкрутства.

Yatzyuk O.

MAIN DIRECTIONS FOR IMPROVING THE EFFICIENCY OF ENTERPRISES' BANKRUPTCY AND SANATION PROCEDURES

The article is devoted to research of directions the efficiency of enterprises bankruptcy and sanation procedures increasing, first of all those aimed at the identifying and eliminating various methods of delaying these procedures. On the example of JSC "Presmash" the main imperfections of judicial practice, as well as the preconditions that complicate the possibility of effective implementation by the sanitation manager of its main function – the organization of recreational activities are revealed. It is proposed to amend the Criminal Code of Ukraine, which will criminalize the artificial delay of the bankruptcy or sanation procedures, which has led to significant pecuniary damage.

Key words: sanation, bankruptcy, liquidation, efficiency of sanation and bankruptcy procedures, delaying sanation and bankruptcy procedures.

Яцюк О.С.

ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ПРОЦЕДУР БАНКРОТСТВА И САНАЦИИ ПРЕДПРИЯТИЙ

Статья посвящена исследованию направлений повышения эффективности процедур банкротства и санации предприятий, в первую очередь тех, которые направлены на выявление и устранение различных способов затягивания указанных процедур. На ОАО "Прессмаш" выявлены основные несовершенства судебной практики, а также предпосылки, которые затрудняют возможность эффективной реализации управляющим санацией своей основной функции – проведения оздоровительных мероприятий. Предложено внесение дополнений в Уголовный кодекс Украины, предусматривающие уголовную ответственность за искусственное затягивание процедуры банкротства или санации, которое привело к большому материальному ущербу.

Ключевые слова: санация, банкротство, ликвидация, эффективность процедур санации и банкротства, затягивание процедур санации и банкротства.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Потреба в підвищенні ефективності процедур банкрутства та санації назріла давно, про що яскраво свідчить аналіз якісних характеристик механізму банкрутства в Україні, представлених Світовим банком у рейтингу “Ведення бізнесу” (“Doing Business”) за показником “Вирішення проблеми неспроможності (неплатоспроможності)”. Так, Україна у 2016 році загалом за легкістю ведення бізнесу посіла 80 місце серед 190 країн світу, проте за ефективністю процедур банкрутства та санації посіла 150 місце (найгірший показник з усіх десяти компонентів рейтингу нашої країни). Аналіз складових вказаного показника засвідчив, що середня тривалість процедури банкрутства в Україні в 2016 році становила 2,9 роки (для

порівняння – даний показник в країнах Східної Європи та Центральної Азії (СЄЦА) становить 2,3 роки, а в країнах Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) – 1,7 роки). Витрати на провадження справи про банкрутство в нашій державі рівні 42% від вартості майна підприємств, в той час як в країнах СЄЦА – 13,2%, в країнах ОЕСР – 9%. В середньому у процесі банкрутства українського підприємства відшкодовується 7,5% від суми вимог кредиторів при тому, що у в країнах СЄЦА цей показник становить 38,3%, в країнах ОЕСР – 72,3%. Також в Україні в більшості випадків реалізація процедури банкрутства призводить до ліквідації боржників і продажу їх майна частинами, в той час як в країнах ОЕСР в основному відбувається продаж бізнесу – змінюється власник, проте зберігається діюче підприємство [1].

Варто зазначити, що за останні роки України суттєво піднялась у рейтингу “Doing Business”, проте це відбулось не за рахунок характеристик банкрутства та санації, які навіть дещо погіршувалися [2-5].

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Питанням підвищення ефективності процедур банкрутства та санації підприємств присвячені дослідження відомих вітчизняних та зарубіжних вчених: Б. Бекенферде, А. З. Бобилевої, О. М. Боднар, М. Бьомле, М. Гелінга, М. О. Данилюка, В. Джуня, В. С. Кивачука, Т. С. Клебанової, Л. О. Лігоненко, О. В. Мозенкова, В. П. Петренка, Б. М. Полякова, А. М. Поддєрьогіна, Дж. Помикала, О. О. Терещенка, О. Цар та інших.

В той же час, проблеми виявлення та усунення різноманітних способів затягування процедур банкрутства та санації підприємств досі належним чином не були досліджені.

Цілі статті. Метою даного дослідження є виявлення основних напрямів підвищення ефективності процедур банкрутства та санації підприємств, в першу чергу тих, які спрямовані на ідентифікацію та усунення різноманітних способів затягування зазначених процедур.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. З 1 січня 2013 року в Україні діє нова редакція Закону України “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом”, ухвалена 22 грудня 2011 року Законом № 4212-VI (надалі – ЗУ № 4212-VI) [6]. Закон досить чітко регламентує усі процедури, а також містить цілий ряд нововведень (серед яких і чітке встановлення термінів процедур банкрутства та санації) [7, с. 186-189], які повинні сприяти підвищенню рівня захисту інтересів кредиторів, збільшенню інвестиційної привабливості України та, найважливіше, – збереженню існуючих підприємств [8, с. 183].

Так, термін реалізації санації боржника до порушення провадження у справі про банкрутство становить 12 місяців з дня прийняття плану санації (ч. 9 ст. 6 ЗУ № 4212-VI), судової санації – максимум 6 місяців з дня прийняття плану санації з можливістю продовження на 12 місяців (ч. 1 ст. 28 ЗУ № 4212-VI). Також протягом трьох місяців з дня винесення ухвали про санацію боржника керуючий санацією зобов’язаний подати суду розроблений та схвалений комітетом кредиторів план санації боржника (ст. 29 ЗУ № 4212-VI) [6].

Ліквідаційна процедура вводиться на дванадцять місяців з дня прийняття постанови про визнання боржника банкрутом і відкриття відповідної процедури (ст. 37 ЗУ № 4212-VI), процедура розпорядження майном боржника вводиться строком на сто п’ятнадцять календарних днів і може бути продовжена господарським судом за вмотивованим клопотанням розпорядника майна, комітету кредиторів або боржника не більше ніж на два місяці (ч. 2 ст. 22 ЗУ № 4212-VI) [6].

Попри те, що регламентування процедур банкрутства, в тому числі й їх тривалість, яка становить від 6 до 18 місяців, відповідає кращому зарубіжному досвіду [5; 9], наведені вище показники рейтингу “Doing Business” свідчать про недотримання цих термінів на практиці. Основні причини такої ситуації розглянемо на прикладі ВАТ “Пресмаш”, машинобудівного підприємства міста Івано-Франківська, на якому

05.10.15 р. порушено провадження у справі про банкрутство, 21.07.16 р. введено процедуру санації боржника, проте станом на кінець 2017 року ще навіть не схвалено комітетом кредиторів план санації боржника. Таким чином, процедура санації на підприємстві триває вже понад 26 місяців, проте реалізацію оздоровчих заходів не розпочато, більш того, такі заходи ще навіть не визначені [10-12].

ВАТ “Пресмаш” (раніше – Завод механічних пресів) створений в 1974 році, з 1979 по 1990 рік підприємство входило до складу ВО “Карпатпресмаш” в якості головного виробничого підрозділу, з 1991 по 1998 рік було орендним, з 1998 року – відкритим акціонерним товариством. Статутний фонд товариства – 16,25 млн. грн., середньооблікова чисельність працюючих в еквіваленті повної зайнятості до 2016 року – 180 осіб (на 01.01.2017 р. – 70 осіб) [13-15]. ВАТ “Пресмаш” спеціалізується на проектуванні, виготовленні та ремонті механічних пресів, призначених для різноманітних операцій холодного штампування. На обладнанні ВАТ “Пресмаш” можна проводити заготівельні, токарні, фрезерні, свердлильні, шліфувальні, зварювальні, термічні, гальванічні роботи, можна виготовляти великогабаритні зварні конструкції і деталі машин і механізмів [16]. Свого часу ВАТ “Пресмаш” набуло слави успішного, прибуткового підприємства на теренах західної України. На заводі встановлено унікальне імпортне обладнання, але підприємство переживає не найкращі часи: мільйонні борги (сума кредиторської заборгованості підприємства складала 18,467 млн гривень станом на середину 2016 року [17]) та відсутність замовлень [13].

Використовуючи дані річних звітів ВАТ “Пресмаш” за 2014-2016 рр., дослідимо динаміку чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) та чистого фінансового результату (прибутку або збитку) з допомогою розрахунку базисних і ланцюгових темпів зростання (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка основних показників звіту про фінансові результати ВАТ “Пресмаш”, 2014-2016 рр.

Рік	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	Темпи зростання, %		Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток), тис. грн.	Темпи зростання, %	
		Базові	Ланцюгові		Базові	Ланцюгові
2014	1088	100	100	(4348)	100	100
2015	2042	187,68	187,68	(5701)	131,12	131,12
2016	704	64,71	34,48	(4752)	109,29	83,35

* Джерело: побудовано автором на основі даних [14, 15]

Отримані результати свідчать, що за 2014-2015 рр. у підприємства загалом погіршилась ситуація за обома показниками: знизився на 35,29% чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн. та зросло на 9,29% абсолютне значення чистих збитків. В той же час, 2016 рік не можна вважати найгіршим в аналізованому періоді: хоча чистий дохід від реалізації і набув мінімального значення, проте вдалося дещо скоротити величину чистих збитків (на 16,65% в порівнянні з попереднім роком).

Наведені в таблиці 1 дані дають загальне уявлення про стан справ на підприємстві: обсяги збитків майже в 7 разів перевищують величину чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), що свідчить про: а) неможливість погашення боргів в короткотривалому періоді за рахунок основної діяльності підприємства; б) необхідність термінового проведення санаційних заходів в фінансовій, операційній та інвестиційній сферах.

Слід зазначити, що ініційована процедура банкрутства була двома підприємствами – ТОВ «Фірма “Хімтехнопласт” та ПП “Вестхім”, за інформацією місцевих ЗМІ, – підконтрольних одному з акціонерів ВАТ “Пресмаш”. Власне, ініційована справа була найімовірніше з метою збереження одним із акціонерів

оперативного контролю над підприємством через недопущення проведення зборів акціонерів та переобрання керівництва товариства [17]. Дане твердження показує, що процедура банкрутства сьогодні, як і в 90-их роках ХХ століття та на початку ХХІ століття, використовується в Україні недобросовісними акціонерами чи кредиторами для отримання чи утримування контролю над підприємством [18, с. 69-123].

Ухвалою господарського суду Івано-Франківської області від 05 жовтня 2015 року порушено провадження у справі про банкрутство ВАТ “Пресмаш” та введено процедуру розпорядження майном боржника строком на 115 календарних днів. 22 грудня 2015 року було затверджено реєстр вимог ВАТ “Пресмаш”, яке, проте, було оскаржене окремими кредиторами, в тому числі Державною податковою інспекцією у місті Івано-Франківську Головного управління державної фіскальної служби в Івано-Франківській області спочатку в Львівському апеляційному господарському суді, а потім й у Вищому господарському суді України. В результаті постановою Вищого господарського суду України від 09.11.16 р. ухвалу господарського суду Івано-Франківської області від 22.12.15 р. та постанову Львівського апеляційного господарського суду від 13.04.16 р. в частині розгляду кредиторських вимог ДПІ у м. Івано-Франківськ ГУ ДФС у Івано-Франківській області скасовано та в цій частині направлено на новий розгляд суду в іншому складі. Ухвалами господарського суду Івано-Франківської області від 08.02.17 р. визнано кредиторські вимоги ДПІ у м. Івано-Франківськ ГУ ДФС у Івано-Франківській області в сумі 4019,333 тис. грн, в решті вимог відмовлено [10-11].

Такі та інші подібні оскарження на правомірні чи неправомірні дії боржника й окремих кредиторів та відповідні численні судові засідання слід вважати однією із основних причин затягування термінів процедур банкрутства. Варто тільки зазначити, що в апеляційному суді наприкінці 2017 року ще розглядатимуться апеляції стосовно затвердженого в 2015 році реєстру вимог ВАТ “Пресмаш”.

Ще одним із вагомих факторів порушення визначених у ЗУ № 4212-VI термінів у випадку ВАТ “Пресмаш” є призначення та перепризначення керуючих санацією. Так, ухвалою господарського суду Івано-Франківської області від 05.10.15 р. при введенні процедури розпорядження майном боржника призначено розпорядником майна ВАТ “Пресмаш” арбітражного керуючого Стадника А. Л. Ухвалою цього ж суду Івано-Франківської області від 21.07.16 р. введено процедуру санації боржника строком на шість місяців та призначено керуючим санацією ВАТ “Пресмаш” арбітражного керуючого О. С. Кобельника. Проте цю ухвалу в частині призначення керуючого санацією було скасовано ухвалою Львівського апеляційного господарського суду від 04.10.16 р. Пізніше ухвалою господарського суду Івано-Франківської області від 08.02.17 р. було призначено керуючим санацією ВАТ “Пресмаш” Н. П. Слідзьону. Цій ухвалі передували самовідвід судді у справі банкрутства товариства й кілька перепризначень суддів [10-11].

Також одним із способів затягування справи про банкрутство ВАТ “Пресмаш” слід вважати клопотання окремих кредиторів до суду щодо перевірки інформації про надання керівникам товариства допуску до державної таємниці. В результаті Господарський суд Івано-Франківської області неодноразово відкладав розгляд справи в частині призначення керуючого санацією ВАТ “Пресмаш” та вимагав документи, необхідні для розгляду справи, зокрема, інформацію про наслідки розгляду повідомлення господарського суду від 09.10.2015 р. про наявність ознак фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства ВАТ “Пресмаш” та інформацію про надання керівникам товариства допуску до державної таємниці. В результаті інформація про допуск до державної таємниці не підтвердилась, але кілька місяців, критично важливих для відновлення діяльності ВАТ “Пресмаш”, було втрачено.

Цей час втрачається і надалі, оскільки 12.05.2017 р. на засідання комітету кредиторів арбітражним керуючим був поданий для погодження план санації ВАТ “Пресмаш”, проте комітет кредиторів відхилив його та прийняв рішення звернутися до

господарського суду з клопотанням про відкриття ліквідаційної процедури. Також на даний час в господарському суді Івано-Франківської області розглядаються скарги на дії (бездіяльність) керуючого санацією ВАТ “Пресмаш” арбітражного керуючого Н. П. Слідзьоної та комітет кредиторів.

За підсумками аналізу стану справ на підприємстві виконавчим комітетом Івано-Франківської міської ради 30.05.2017 р. прийнято рішення підготувати лист за підписом міського голови в прокуратуру міста щодо правомірності дій одного з акціонерів ВАТ “Пресмаш” та звернутись до господарського суду з клопотанням про відкриття ліквідаційної процедури товариства [12].

Варто зазначити, що в єдиному державному реєстрі судових рішень розміщено за 2015-2017 роки понад 200 рішень та ухвал, що стосуються процедури банкрутства та санації ВАТ “Пресмаш”. До переважної більшості судових засідань керуючий санацією повинен підготувати певні документи (копії договорів, докази в підтвердження виконання чи невиконання зобов'язань, довідки про наявність чи відсутність боргу, відзиви на апеляційні скарги, аргументовані заперечення та ін.) та бути присутнім на таких засіданнях. Описана ситуація суттєво ускладнює можливість ефективної реалізації керуючим санацією своєї основної функції – проведення оздоровчих заходів.

Висновки. Враховуючи усі перелічені вище способи затягування процедур банкрутства та санації, що були застосовані на ВАТ “Пресмаш” в 2015-2017 роках, вважаємо за необхідне рекомендувати законодавчо закріпити норму, яка б унеможливила штучне затягування справ про банкрутство. Попри наявність у судовій практиці Верховного суду України та Вищого господарського суду України з питань застосування законодавства про банкрутство цілого ряду норм, які повинні вирішувати дану проблему (наприклад, за умови порушення провадження у справі про банкрутство боржника особливістю вирішення спорів є те, що вони розглядаються та вирішуються господарським судом без порушення нових справ, що узгоджується із загальною спрямованістю законодавства про банкрутство, що передбачає концентрацію всіх спорів у межах справи про банкрутство задля судового контролю у межах цього провадження за діяльністю боржника, залучення всього майна боржника до ліквідаційної маси та проведення інших заходів, метою яких є повне або часткове задоволення вимог кредиторів) [19], досвід санації ВАТ “Пресмаш” свідчить про те, що судова практика далека від досконалості.

Досвід аналізованого товариства не є унікальним, на багатьох вітчизняних підприємствах санація та інші судові процедури банкрутства тривають вже близько 10 років або й більше, про що свідчить, серед іншого, і ряд публікацій в наукових та інших виданнях [20-24].

Тому автор вважає за доцільне запропонувати внесення доповнень до статті 219 Кримінального кодексу України (ККУ) чи введення окремої статті в ККУ, що передбачатиме кримінальну відповідальність за штучне затягування процедури банкрутства чи санації, яке призвело до великої матеріальної шкоди.

Список використаних джерел:

1. Doing Business 2017. Equal Opportunity for All. / The World Bank 1818 H Street NW, Washington DC 20433 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.doingbusiness.org/~media/WBG/DoingBusiness/Documents/Annual-Reports/English/DB17-Full-Report.pdf>
2. Doing Business 2016. Ease of Doing Business in Ukraine. Resolving Insolvency [Електронний ресурс]. Офіційний сайт The Doing Business. Measuring Business Regulations (by World Bank Group). – Режим доступу: <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/ukraine#resolving-insolvency>
3. Яцюк О. С. Оцінка передумов та активізація застосування процедури санації підприємств / О. С. Яцюк // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Вип. 2 (5). – Т. 2. – Полтава: ПДАА. – 2012. – С. 341-345.
4. Малюська Д. Довго, дорого, неефективно: процедура банкрутства у сучасних реаліях України [Електронний ресурс] / Д. Малюська // Економічна правда. – 01.03.2016. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/publications/2016/03/1/583495/>
5. Цар О. Світовий досвід оздоровлення неплатоспроможних підприємств та можливості його застосування в Україні / О. Цар // Галицький економічний вісник. – 2013. – №2(41). – с.34-42
6. Закон України “Про внесення змін до Закону України “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом” від 22.12.2011 р. № 4212-VI // Відомості Верховної Ради. – 2012. – № 32-33. – ст. 413.

7. Яцюк О. С. Особливості застосування процедури санації боржника до порушення провадження у справі про банкрутство (на прикладі ПАТ “Укрнафта”) / О. С. Яцюк // Економіко-управлінські аспекти трансформації та інноваційного розвитку соціально-економічних систем в контексті підвищення енергетичної безпеки України : колективна монографія / За заг. ред. О. Г. Дзьоби, Л. Є. Сімків, С. М. Кафки. – Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2017. – С. 186-197.
8. Яцюк О. С. Перспективи використання нових положень законодавства про банкрутство для підвищення ефективності санації промислових підприємств Івано-Франківської області / О. С. Яцюк // Матеріали обласної науково-практичної конференції “Вчені Прикарпаття – сталому розвитку краю”. Збірник тез доповідей (25-26 грудня 2012 р.) / Упорядк. і заг. ред. д. е. н., проф. Петренка В. П. – Івано-Франківськ: ПП Курилюк, 2012. – С. 181-184.
9. Яцюк О. С. Інноваційні підходи до проведення та фінансування санації підприємства з використанням зарубіжного досвіду / О. С. Яцюк // Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Проблеми економіки та управління. – Львів: Видавництво НУ “Львівська політехніка”, 2007. – №579. – С. 330-334.
10. Ухвала Львівського апеляційного господарського суду від 15.09.2017 р. у справі №909/1056/15. [Електронний ресурс]. – Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/68904930#>
11. Ухвала господарського суду Івано-Франківської області від 21.07.2016 р. у справі № 909/1056/15 [Електронний ресурс]. – Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/59314138>
12. Протокол № 4 від 30.05.2017 р. засідання міської комісії з питань забезпечення своєчасності і повноти сплати податків та погашення заборгованості із заробітної плати (грошового забезпечення), пенсій, стипендій та інших соціальних виплат. Введено в дію з 30.05.2017 року. Версія 02. [Електронний ресурс]. Офіційний сайт Виконавчого комітету Івано-Франківської міської ради. – Режим доступу: http://www.mvk.if.ua/uploads/files/protocolBB_2.doc
13. Працівники ВАТ “Пресмаш” у Івано-Франківську готові до безстрокового страйку [Електронний ресурс]. – Інтернет-видання “Курс”. – 19.10.2016. – Режим доступу: http://kurs.if.ua/news/pratsivnyky_vat_premash_u_ivanofrankivsku_vyushly_na_strayk_foto_45576.html
14. ВАТ “Пресмаш”. Регулярна інформація за 2016 рік. [Електронний ресурс]. – Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України (АРІФРУ/SMIDA). – 30.04.2017. – Режим доступу: <https://smida.gov.ua/db/emitent/report/year/xml/show/97251>
15. ВАТ “Пресмаш”. Регулярна інформація за 2015 рік. [Електронний ресурс]. – Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України (АРІФРУ/SMIDA). – 29.04.2016. – Режим доступу: <https://smida.gov.ua/db/emitent/report/year/xml/show/73904>
16. ОАО “Пресмаш” – Інформація о заводе [Електронний ресурс]. – Сайт ВАТ “Пресмаш” (2017). – Режим доступу: <http://presmash.at.ua/index/0-2#>
17. Суд розпочав санацію заводу “Пресмаш” [Електронний ресурс]. – Інформаційний ресурс “Банкрутство & Ліквідація в Україні”. – 27.07.2016. – Режим доступу: <http://bankruptcy-ua.com/news/4560>
18. Банкрутство і санація підприємства: теорія і практика кризового управління / [Клебанова Т. С., Боднар О. М., Мозенков О. В. та ін. / За ред. О. В. Мозенкова. – Х.: ВД “Інжек”, 2003. – 272 с.
19. Постанова Верховного Суду України від 16.11.2016 року у справі № 3-1221rc16 [Електронний ресурс]. Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/62880970>
20. Яцюк О. С. Оцінка джерел фінансового забезпечення санації підприємства (на прикладі ВАТ “Оріана”) / О. С. Яцюк // Формування нової парадигми управління фінансами та бізнесом в умовах посилення євроінтеграційних процесів в Україні: зб. тез наук. доп. за матеріалами I Міжнар. наук.-практ. конф., м. Львів, 27 жовтня 2016 р.: у 2 ч. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2016. Ч. 1. – 2016. – С. 167-170.
21. Яцюк О. С. Досудебная санация предприятия: риски и возможности / О. С. Яцюк // Актуальные проблемы профессионального образования в Республике Беларусь и за рубежом: материалы IV Международной научно-практической конференции, Витебск: В 2-х ч. / Витебский филиал Международного университета “МИТСО”; редкол.: А.Л. Дединкин (гл. ред.) [и др.]. – Витебск, 2017. – Ч.1. – С. 510-513.
22. Яцюк О. С. Умови та перспективи використання нових положень законодавства України про фінансову реструктуризацію / О. С. Яцюк // Облік, економіка, менеджмент: наукові нотатки / Міжнародний збірник наукових праць. Випуск 4 (12). Частина 2 / відпов. ред. І.Б. Садовська. – Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2016. – С. 463-470.
23. Піляньська О. “Оріана” “помирає” впродовж 12-ти років [Електронний ресурс] / О. Піляньська // Сайт видання “Вікна”. – 22.09.2014. – Режим доступу: <http://vikna.if.ua/news/category/economics/2014/09/22/22423/view>
24. Федоляк І. Реабілітація “Сільмашу” [Електронний ресурс] / І. Федоляк // Галицький Кореспондент. – 12.07.2017. – Режим доступу: <http://gk-press.if.ua/reabilitatsiya-silmashu/>

Рецензент д.е.н., професор Кісь С.Я.